

N:o 29.

Ank. till Riksd. Kansli den 11 April 1878, kl. 7 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, i fråga om dispositionen af de hittills under kungsgården Tullgarn brukade hemmanen Tullbotorp N:is 1 och 2 samt lägenheten Eriksö ängar; Gifven Stockholms Slott den 5 April 1878.

Sedan Kongl. Maj:t hos 1877 års Riksdag gjort framställning i fråga om dispositionen för framtiden af den åt framlidna Hennes Maj:t Enkedrottning Josephina i hennes lifstid såsom enkesäte upplåtna kungsgården Tullgarn med dertill hörande hemman, lägenheter och inventarier, anmälde Riksdagen i underdånig skrifvelse den 19 Maj nämnda år, att Riksdagen beslutat, att till disposition af den nu regerande Konungen skulle för Hans lifstid öfverlemnas, derest ett sådant erbjudande blefve af Honom antaget, ej mindre Tullgarns slott med dertill hörande byggnader, trädgård och parkanläggningar samt inventarier, allt i enlighet med bestämmelserna i Kongl. brefvet den 1 Juni 1807, än äfven Tullgarns kungsgård jemte dermed under eget bruk då förenade hemmanen Kårtorp, Skyttorp, Nora och Stortorp med dertill hörande torp och lägenheter; men att deremot samtliga öfriga under Tullgarn lydande hemman och lägenheter skulle vid den tid, då egendomen af Hennes Maj:t Enkedrottning Josephinas sterbhus afträddes, till statsverket indragas och för dess räkning i lämpliga brukningsandelar utarrenderas, äfvensom att den till sjelfva kungsgården jemte de densamma underlydande hemman hörande skog skulle vid samma tid öfverlemnas till Skogsstyrelsen, att för statens

Bih. till Riksd. Prot. 1878. 1 Saml. 1 Afd. 14 Häft.

räkning förvaltas; dock med kungsgården och dermed framgent förenade hemman och lägenheter förbehållen rätt att, för så vidt sådant vore med skogens bestånd förenligt, kostnadsfritt erhålla till husbehof utsyning å skogen så väl till byggnader och reparationer som till gärdslä och vedbrand.

Efter det Hans Maj:t Konungen vid underdånig föredragning af denna Riksdagens skrifvelse förklarar sig villig att antaga det ofvan berörda, af Riksdagen gjorda erbjudandet, dock med förbehåll att, derest kungsgårdens underhåll blefve för hofhållningen allt för betungande, kunna efter laga fardagstid till disposition för statsverket åter aflenna slottet och kungsgården med de jemte denna upplätta hemmanen och emottagna, staten tillhöriga inventarier, samt innehållet af Riksdagens skrifvelse i ämnet derefter blifvit vederbörande myndigheter till efterrättelse meddeladt, har i underdånig skrifvelse den 21 nästlidne Mars Riksmarskalks-embetet anmält, att, då Riksdagens ifrågavarande beslut skolat den 14 i sistnämnda månad bringas till verkställighet, tvekan uppstått, huruvida — vid det förhållande, att Riksdagen såsom skäl för sitt beslut angifvit, att sjelfva kungsgården och de i sambruk med denna varande hemman ej lämpligen kunde från slottet afsöndras, hvadan endast de kungsgården i öfrigt underlydande hemman ansetts böra till statsverket indragas — hemmanen N:is 1 och 2 Tullbotorp, om $\frac{3}{4}$ mantal, i Hölö socken och lägenheten Eriksö ängar i Mörkö socken, hvilka lägenheter väl icke blifvit i Riksdagens skrifvelse särskildt omnämnda såsom afsedda att bibehållas under kungsgården, men sedan längre tid tillbaka varit i sambruk med denna och saknade alla åbyggnader, borde kungsgården fränskiljas eller anses i den till Hans Maj:t Konungen gjorda upplåtelsen inbegripna; och har Riksmarskalks-embetet, som härjemte erinrat, att, enligt hvad Riksdagens skrifvelse gäfvit vid handen, Riksdagen beräknat den sammanlagda areal af åker och äng, som skulle under kungsgården bibehållas, till 785 tunnland, öfverlemnadt en af Förste Landtnätaren i Södermanlands län A. Helander gjord utredning, utvisande: att, enligt en år 1773 upprättad karta med beskrifning, egorna till hemmanen Tullbotorp utgjorts, förutom af tomtplats, humlegård, hagar och gärdesbackar, af 19 tunnland $\frac{1}{2}$ kappland åker samt 10 tunnland 7 kappland äng; att lägenheten Eriksö ängar innehölle 48 tunnland 6,8 kappland jord; att hela den under kungsgården Tullgarn brukade arealen af åker och äng utgjorde i det närmaste 785 tunnland; att i denna areal inginge så väl hela lägenheten Eriksö ängar, som den å 1773 års karta till hemmanen Tullbotorp upptagna åkerjord med undantag af omkring $1\frac{1}{2}$ tunnland, som numera utlagts till skogen; samt att jemväl den å 1773 års karta upptagna äng till sistnämnda hemman blifvit hufvudgården underlagd,

ehuru densamma numera brukades såsom hagmark och således icke vore i omförmälda areal inbegripen. Åberopande denna utredning, har Riksmarskalks-embetet anmärkt, att, derest hemmanen Tullbotorp och lägenheten Eriksö ängar frånskildes kungsgården, den areal, som komme att för denna bibehållas, skulle blifva icke obetydligt mindre, än hvad Riksdagen med den vid nästlidna riksinöte gjorda upplåtelsen afsett.

Kongl. Maj:ts och rikets Kammarkollegium, som derefter blifvit i ärendet hördt, har i underdånigt utlåtande den 28 sistlidne månad, hvad särskildt angår Eriksö ängar, upplyst, att dessa, å hvilka vid skattläggning år 1786 särskild ränta blifvit satt och som följaktligen icke inbegrepes bland de under hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Eriksö skattlagda egor, redan vid skattläggningstiden nyttjades till kungsgården; och har Kollegium i underdånighet hemställt, att enär hemmanen Tullbotorp samt lägenheten Eriksö ängar icke varit af framlidna Hennes Maj:t Enkedrottningen utarrenderade, hvilken omständighet legat till grund för andra hemmans skiljande från kungsgården, sådan åtgärd måtte vidtagas, att samma hemman och lägenhet blefve från utarrendering undantagna, för att fortfarande häfdas i sambruk med kungsgården.

I anledning af hvad sålunda förekommit, vill Kongl. Maj:t härmed begära det förklarande af Riksdagen i fråga om dispositionen af kungsgården Tullgarn med dittills underlydande hemman och lägenheter, att hemmanen N:is 1 och 2 Tullbotorp samt lägenheten Eriksö ängar må anses inbegripna i den till disposition af nu regerande Konungen under kungsgården upplåtna mark.

De till detta ärende hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande Utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Hans Forssell.

---

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott den 5 April 1878.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre *De Geer*,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena *Björnstjerna*,
Statsråden: Herr *Lagerstråle*,
Thyselius,
Carlson,
Friherre *Alströmer*,
Lovén,
Friherre *von Otter*,
Forssell och
Rosensvärd.

Härefter uppläste Departementschefen Statsrådet *Forssell* till justering ett i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, uppå Statsrådets enhälliga tillstyrkande, denna dag fattade beslut uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen i fråga om dispositionen af de hittills under kungsgården Tullgarn brukade hemmanen Tullbotorp N:is 1 och 2 samt lägenheten *Eriksö ängar*.

Uppå Statsrådets tillstyrkande behagade Hans Maj:t Konungen gilla berörda förslag, sådant det finnes detta protokoll bilagdt; och skulle i enlighet med samma förslag nådig proposition till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
Axel Ädelgren.